

AGROBIZNES, FAN VA TEXNOLOGIYALAR

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON
JURNALI

Агробизнес, наука и технологии

Agribusiness, science and technology

№ 083688

ISSN:
3060-5245

Toshkent-2026

Platform & workflow by
OJS / PKP

BOSH MUHARRIR

Oblomuradov Narzullo Naimovich – i.f.d. (DSc), professor.

Bosh muharrir o'rinbosarlari:

Islamov Soxib Yaxshibekovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Sultonov Kamoliddin Sadriddinovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Farmonov To'lg'in Xayitmurodovich – i.f.d. (DSc), professor.

Muharrir:

Beglayev Uchqun Xurramovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

Tahrir hay'atining xalqaro a'zolari:

Kusainov Xalel Xaymullayevich – i.f.d. professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)

Vilija Aleknevičienė – i.f.d. professor (Universitet Vitovta Velikogo)

Gilbert Ludwig – professor, (Jamk University of Applied Sciences)

Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich – i.f.d. professor (Germaniyaning Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))

Daiva Makutenene – professor, (Vitautes Magnus universiteti, Litva)

Xaitboyeva Nargiza Alikulovna – i.f.d. dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)

Tahrir hay'ati:**08.00.00-Iqtisodiyot fanlari:**

Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), professor;

Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), professor;

Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), professor;

Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), professor;

Askarov Nazimjon Niyozovich – i.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Altinbek Yangibayevich – i.f.d. (DSc), professor;

Boltayev Abror Sayitmuradovich – i.f.d. (DSc), dotsent;

Abduvasikov Abduaziz Abdulazizovich – i.f.n. professor;

Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n. dotsent;

Achilov Mashrab Ulug'bekovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Galimova Feryuza Rafikovna – i.f.n. dotsent;

Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Yangiboyev Dilshod G'ulomovich – i.f.f.d. (PhD);

Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n. dotsent;

Dexkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Roziqov Jahongir Mustaqim o'g'li – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Ibragimova Madina Ismoilovna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li – i.f.f.d. (PhD).

06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari:

Shokirov Alisher Djuraboyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc);

Abdiyev Fozil Rashidovich – q.x.f.d. (DSc);

Sattorov Maqsud Axtamovich – q.x.f.d. (DSc);

Yuldashov Nurbek Ergashovich – v.f.d. (DSc);

Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich – q.x.f.d. (DSc), dotsent;

Namazov Ixtiyor Choriyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Xudayqulov Jonibek Bozarovich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Eshonqulov Jamoliddin Saporboy o'g'li – q.x.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n., katta ilmiy xodim;

Atabayev Ma'ruf Maxmudovich – q.x.f.n. professor;

Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Kasimov Botir Sadriddinovich – q.x.f.f.d. (PhD);

Akramov Umidilla Ikramdjanovich – q.x.f.n. dotsent;

Elboboyev Abdug'ani Shuxrat o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Muxammadov Yo'ldoshbek Akmal o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Maxmudova Shaxnoza Abdufattaxovna – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Idrisov Xusanjon Abdujabborovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent.

MUASSIS

Toshkent davlat agrar
universiteti

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

Manzil: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.

Jurnalning telegram manzili:

t.me/agrobiznes_elektronjurnal

E-mail: licht-1989@mail.ru

Jurnalning rasmiy sayti:

<https://www.agrobiznesjournal.uz>

Tel: +(998) 93 439 30 00

JURNALNING ILMIYLIGI:

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 30.11.2024-yildagi
№364/5-sonli qarori bilan
08.00.00-Iqtisodiyot fanlari
bo'yicha, 08.05.2025-yildagi
№370/5-sonli qarori bilan
06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari
bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy
ilmiy natijalarini chop etish
tavsiya etilgan milliy ilmiy
nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

Elektron nashr, 973 sahifa.
E'lon qilishga 2026-yil
30-sentabrda ruxsat etildi.

JURAYEVA ZILOLA TUROBOVNA

O'zbekistonda sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish sharoitida inson kapitalining raqamli iqtisodiyot rivojlanishiga ta'sirini ekonometrik baholash.....582

TURDIYEV ABDULLO SAGDULLAEVICH

O'zbekiston hududlarida qurilish materiallariga talab muhiti omillarining panel bahosi.....592

TO'RAYEVA SEVINCH SIROJIDDINOVNA

Olmalik kon-metallurgiya kombinatida investitsion loyihalarni moliyalashtirish samaradorligini oshirish mexanizmlari.....602

JOMOLOV MUZAFFAR MIRZOXITOVICH

Hududlarda investitsiyalar samaradorligini kompleks baholash uslubiyoti: Toshkent viloyati shahar va tumanlari misolida.....608

KABILOVA ZEBO BABAKULOVNA

Surxondaryo viloyatining hududiy ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti va mehnat resurslari salohiyatini tahlili.....620

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

TURDALIYEV AVAZBEK TURDALIYEVICH, YIGITALIYEV OBLOYOR DONIYORJON O'G'LI

Anor (*Punica Granatum* L) ekilgan maydonlarda tuproq biologik faolligi ko'rsatkichlarining meva hosildorligi va sifatiga ta'siri.....628

SOTIBOLDIYEVA GO'ZALXON TOLIBJONOVNA, MIRKOMILOV ABOBAKIR DILSHODJON O'G'LI

Kolmatajlangan och tusli bo'z tuproqlarda biomikrolarning selektivligi.....634

BAUETDINOVA INABAT SATULLAEVNA, TEULIEV JAKSILIK BEGDULLAEVICH, ALLANAZAROV SULTANBEK REYPAZAROVICH

Kuzgi bug'doyni yomg'irlatib sug'orish va oziqlantirish me'yorlarining tuproq suv o'tkazuvchanligiga ta'siri.....643

OCHILDIYEV O'TKIR OLLANAZAROVICH, MUSURMONOV AZZAM TURDIYEVICH, ABDUG'ANIYEV ULUG'BEK BURXONIDDIN O'G'LI, AMINJONOV BUNYODBEK BAXRAMJON O'G'LI, TURAPOV URAL YUSUPOVICH, SAYFIEV SHERZOD BEKNAZAROVICH

Tok tuplaridagi hosil yuklamasi me'yorini belgilash va uning hosildorlikka ta'sirini ilmiy asoslash.....649

MUSAYEV MANSUR SAMANDAROVICH, RAVSHANOV MIRJALOL

Ma'danli o'g'itlar me'yorlarining bahorgi bug'doy navlari don hosildorligiga ta'siri.....655

SOTIBOLDIYEVA GO'ZALXON TOLIBJONOVNA, MIRKOMILOV ABOBAKIR DILSHODJON O'G'LI

Kolmatajlangan tuproqlarda paragenetik elementlarning geokimyoviy xususiyatlari: Ca va Sr misolida.....660

IDIYEVA XADICHA FAXRIDINOVNA

O'rmon fondi yerlarining raqamli kadastr pasportini gat asosida shakllantirish (Kogon tumani misolida).....667

XALILOVA KAMOLA ABDULXODI QIZI, TUXTAYEVA DINORA NAVRUZOVNA

O'zbekistonda qarag'ay (*Pinus* L.) seleksiyasi va unga qo'yiladigan talablar.....677

TURSUNOV SAYDULLO ZOKIRJON O'G'LI

Fosforli o'g'itlarning moyli zig'ir hosildorligi va hosil tarkibiga ta'siri.....683

JURAYEV JAVLON MIRZATILLAYEVICH

Ayrim ra'noguldoshlar oilasi vakillarining asalarilar soni ortishiga ta'sir etish ko'rsatkichlari.....689

IDIYEVA XADICHA FAXRIDINOVNA

O'rmon fondi yerlarining raqamli kadastr pasportini GIS monitoring ma'lumotlari asosida takomillashtirish (Kogon tumani misolida).....695

TADJIEV MARDONQUL, OCHILDEY NAJMIDDIN NARBAEVICH, ESHQURBONOVA NIGORA ALIYAROVNA

Ingichka tolali g'o'za hosildorligining navbatlab va almashlab ekish tizimlariga bog'liqligi.....703

RAXIMOVA JAMILA SHAVKAT KIZI, BERDIBAYEVA DILFUZA BAZARBAEVNA

O'rmon tugmachaguli (*Malva Sylvestris* L.)ning botanik tasnifi, tarixi, geografik areali va bioekologiyasiga oid ilmiy tadqiqotlar tahlili.....708

TADJIEV MARDONQUL, OCHILDEY NAJMIDDIN NARBAEVICH

Almashlab ekish tizimlarning ingichka tolali g'o'zaning o'sishi, rivojlanishiga ta'siri...718

ISROILOV BAXTIYOR ABDULLAYEVICH, SOLAYEVA DINORA BAXTIYOR QIZI

Marjumakni rivojlanish fazalarini davomiyligiga ekish muddati, me'yor va usullarining ta'siri.....723

ESHQURBONOVA NIGORA ALIYAROVNA

Sug'oriladigan taqir-o'tloqi tuproqlari sharoitida ingichka tolali g'o'za naviga Agrozim bioo'g'itini ta'sirini baholash.....731

ABDULLAYEVA MAVJUDA NURIDDINOVNA, EGAMURODOV SHAXBOZ

Kuzgi boshqoli don ekinlari yetishtirishda bioo'g'itlarning tuproq unumdorligi va hosildorlikka ta'siri bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlarining tahlili.....736

RAXMONOV AKBAR TURAQUL O'G'LI

Tut ipak qurtining biologik va pilla mahsuldorlik ko'rsatkichlariga turli oziqlantirish usullarining ta'siri.....745

CHORIEVA ZARXOL QODIROVNA

Surxondaryo viloyati Sherobod tumani o'rta sho'rlangan tuproqlarining genetik-morfologik tuzilishi.....753

TURG'UNBOYEVA ZULFIZAR G'AYRATJON QIZI

Markaziy Osiyoda yaratilgan bug'doy navnamunalarining morfo-fenologik xususiyatlari va seleksion qiymatini baholash.....758

NURMATOVA DILDORAXON ERKINJON QIZI

Yeryong'oqning "Salomat" navida tup qalinligi va o'simliklar saqlanuvchanligiga ekish sxemasi, mineral o'g'it va biostimulyatorlarning ta'siri.....762

RAXMONOV AKBAR TURAQUL O'G'LI

Tut ipak qurtining biologik va mahsuldorlik ko'rsatkichlariga kompleks preparatning ta'siri.....769

MAMASAI DOV OLIMJON ELMUROD O'G'LI, UMIDOV SHAVKAT ERGASHEVICH

Sut xomashyosini yig'ish va dastlabki sovitish rejimlarining sifat ko'rsatkichlari barqarorligiga ta'siri.....776

ABDULLAYEV ZOKIR IKROMJONOVICH, SALOHIDDINOV JAXONGIR

Qulupnay mevasini sublimatsion usulda quritishning texnologik ko'rsatkichlarini baholash.....783

YULDASHEVA GUZAL QAXXOR QIZI

Farg'ona viloyati intensiv shaftoli bog'larida fenologik fazalar bilan zararli organizmlar rivojlanishining o'zaro bog'liqligi.....789

ESHQUVVATOV JASUR

Sirdaryo viloyati sharoitida chilonjiydaning istiqbolli navlari ko'chatlarini yetishtirish texnologiyasini takomillashtirish.....794

TO'RAMATOV RUSTAM G'OPUROVICH, SHOKIROV ALISHER JO'RABOYEVICH

Qovoq navlarining takroriy muddatda yetishtirish samaradorligi.....806

JO'RAYEV SIROJIDDIN TURDIQULOVICH, ISAQOV BOBURNIRZO ULUG'BEK

O'G'LI, OLIMOVA ZULXUMORXON QAXRAMONJON QIZI, BOYLIYEV MA'RUF

G'o'zaning Gossypium Hirsutum L. mahalliy navlarida suv tanqisligiga bardoshlilikni morfofizilogik va SSR markerlar asosida kompleks baholash.....812

OSERBAEVA TAMARAXAN, KUNAKBAEV NURJAN SARSENOVICH

Qoraqalpog'iston sharoitida no'xat navlari poya balandligiga ekish muddatlari va me'yorlarining ta'siri.....818

KADIROV ABDUXALIL RO'ZMAXAMMATOVICH

Qishloq xo'jaligi yerlarining toifasini o'zgartirish jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish.....824

ABDULLAYEV ZOKIR IKROMJONOVICH, YO'LDOSHEV O'TKIR

Mahalliy sharoitda yetishtirilgan gilos mevalarini gazli muhit sharoitida saqlashning ilmiy va amaliy asoslari.....830

ESHONQULOV JAMOLIDDIN SAPORBOY O'G'LI, TASHIMOV SULTANMUROD

CHORIYEVICH, ZARIFBAYEV JASUR SHAVKATOVICH, RAHMONOVA DILRABO

Tomchilatib sug'orishning takroriy ekilgan shirin makkajo'xori hosildorligiga ta'siri.....836

TURAYEV RUHIDDIN AMIRQULOVICH, TEMIROVA SHAXNOZA

Suv fondi yerlari monitoring yuritish usulini dasturiy ta'minotda takomillashtirish....840

KAYPNAZAROV JANDOS JUMAMBETOVICH, ORINBASAROV AJINIYAZ

ASANOVICH, PIRLANOVA BAXTIGUL SHARAPATOVNA, AYTMURATOVA NILUFAR

In Vitro usulida ekinlarni ko'paytirish va gen bankni ishga tushirish istiqbollari.....854

SHOKIROV ALISHER JO'RABOYEVICH, TO'RAMATOV RUSTAM G'OPUROVICH

Takroriy ekinda qovoq navlarining hosildorligiga oziqlanish maydoning ta'siri.....860

ARTIKOVA HAFIZA TO'YMURODOVNA, SHADIYEVA SAYYORA

Soya navlari ekilgan tajriba dalasi tuprog'ining suv o'tkazuvchanligi.....865

ABDALOVA GULISTON NURANOVNA, SHIMBERGENOVA GULZINA

Turli sug'orish tartiblarining yem-xashak ekinlarining tuproqda qoldirgan ildiz va ang'iz qoldiqlari miqdoriga ta'siri.....869

ISROILOV BAXTIYOR ABDULLAYEVICH, SOLAYEVA DINORA BAXTIYOR QIZI

Marjumakni barg shakllanishiga ekish muddati, me'yori va usullarining ta'siri.....873

ABDULAZIZOVA DILNOZA ABDULAZIZOVNA

Durdona navli mosh unidan foydalanishning bug'doy unining nonboplik xususiyatlari va non sifatiga ta'siri.....879

SHAMSIYEV AKMAL SADIRDINOVICH, ABDURAXMANOV UBAYDULLA

ZULFIQOROVICH, ESHONQULOV JAMOLIDDIN SAPORBOY O'G'LI, TO'RAMURODOV

XUSNIDDIN ASLIDDIN O'G'LI

Yeryong'oq navlarini takroriy muddatda yetishtirishning tuproq suv o'tkazuvchanligiga ta'siri.....885

QISHLOQ XO'JALIGI YERLARINING TOIFASINI O'ZGARTIRISH JARAYONLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH

KADIROV ABDUXALIL RO'ZMAXAMMATOVICH

“O‘zdaverloyiha” davlat ilmiy-loyihalash instituti mustaqil izlanuvchisi

E-mail: Abduxalilqadirov@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan hamda o'rmon fondi yerlarining yer fondi toifasini o'zgartirish jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirishning ilmiy-uslubiy jihatlari tadqiq etilgan. Tadqiqot doirasida «Agroportal» axborot tizimi orqali yer uchastkalariga oid ma'lumotlarini shakllantirish, asoslovchi hujjatlarni elektron tarzda taqdim etish, arizalarni vakolatli tashkilotlarga yo'naltirish, yer tuzish loyiha hujjatlarini tayyorlash hamda manfaatdor tashkilotlar bilan elektron kelishish jarayonlari tahlil qilingan. Shuningdek, yer fondi toifasini o'zgartirish bilan bog'liq ma'lumot va hujjatlar almashinuvini yagona raqamli muhitda tashkil etish imkoniyatlari baholangan. Tadqiqot natijasida geoaxborot ma'lumotlarini o'zaro integratsiyalash, ma'lumotlarni takroriy kiritish holatlarini qisqartirish, jarayon bosqichlarini avtomatlashtirish va ularning bajarilish holatini raqamli monitoring qilishga qaratilgan ilmiy-uslubiy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: yer resurslari, yer fondi toifasi, raqamlashtirish, «Agroportal» axborot tizimi, yer tuzish, geoaxborot tizimi, elektron hujjat aylanmasi, yer resurslarini boshqarish.

Аннотация. В статье исследованы научно-методические аспекты совершенствования процессов изменения категории земель сельскохозяйственного назначения и земель лесного фонда на основе цифровых технологий. В рамках исследования проанализированы процессы формирования сведений о земельных участках посредством информационной системы «Агропортал», представления обосновывающих документов в электронной форме, направления заявлений в уполномоченные организации, подготовки землеустроительной проектной документации, а также электронного согласования с заинтересованными организациями. Кроме того, оценены возможности организации обмена данными и документами, связанными с изменением категории земельного фонда, в единой цифровой среде. По результатам исследования разработаны научно-методические предложения, направленные на интеграцию геоинформационных данных, сокращение случаев повторного ввода информации, автоматизацию этапов процессов и цифровой мониторинг состояния их выполнения.

Ключевые слова: земельные ресурсы, категория земельного фонда, цифровизация, информационная система «Агропортал», землеустройство, геоинформационная система, электронный документооборот, управление земельными ресурсами.

Abstract. The article examines the scientific and methodological aspects of improving the processes for changing the land fund category of agricultural lands and forest fund lands through digital technologies. The study analyzes the processes of generating information on land parcels through the Agroportal information system, submitting supporting documents electronically, forwarding applications to authorized organizations, preparing land management project documentation, and carrying out electronic coordination with relevant organizations. In addition, the possibilities of organizing the exchange of data and documents related to changes in land fund categories within a unified digital environment are assessed. Based on the research results, scientific and methodological proposals were developed to integrate geoinformation data, reduce repeated data entry, automate the stages of the process, and ensure digital monitoring of their implementation status.

Keywords: land resources, land fund category, digitalization, Agroportal information system, land management, geographic information system (GIS), electronic document management, land resource management.

KIRISH

Bugungi kunda yer resurslaridan oqilona va samarali foydalanish, yer uchastkalariga oid ma'lumotlarning ishonchliligini ta'minlash, yer munosabatlarini shaffof boshqarish hamda ushbu jarayonlarga raqamli va geoaxborot texnologiyalarini keng joriy etish yer ma'murchiligini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Xususan, yer uchastkalarining huquqiy maqomi yoki yer fondi toifasi o'zgarishi bilan bog'liq jarayonlarda fazoviy va atributiv ma'lumotlarning o'zaro muvofiqligi, hujjatlarni elektron shaklda yuritish va manfaatdor tashkilotlar o'rtasida tezkor axborot almashinuvini ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Xorijiy tadqiqotchilar S. Enemark, I. Williamson va J. Wallace zamonaviy yer ma'murchiligi tizimlarini shakllantirishda yerga bo'lgan huquqlar, cheklovlar va majburiyatlarga oid ma'lumotlarni yagona institutsional va axborot muhitida boshqarish, shuningdek, zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish zarurligini asoslab berganlar. Ularning tadqiqotlarida yer ma'murchiligi tizimlarini faqat kadastr ma'lumotlarini yurituvchi mexanizm sifatida emas, balki davlat boshqaruvi, iqtisodiy rivojlanish va yer resurslaridan barqaror foydalanishni axborot bilan ta'minlovchi integratsiyalashgan tizim sifatida shakllantirish yondashuvi ilgari surilgan [1].

P. van Oosterom, C. Lemmen, P. van der Molen va boshqa olimlarning tadqiqotlarida esa yer ma'murchiligi ma'lumotlarini standartlashtirish, turli davlat reestrlari va fazoviy ma'lumotlar infratuzilmalari bilan o'zaro bog'lash hamda axborot tizimlari o'rtasida ma'lumot almashinuvini ta'minlash masalalari muhim o'rin egallaydi. LADM kabi standartlashtirilgan modellar fazoviy va huquqiy ma'lumotlarni yagona tuzilma asosida boshqarishga xizmat qilishi ko'rsatilgan [2, 3].

Mahalliy olimlar tadqiqotlarida ham yer resurslarini boshqarishni raqamlashtirish, geoaxborot texnologiyalaridan foydalanish va kadastr ma'lumotlarini integratsiyalash masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Jumladan, S. Avezbaev va hammualliflar tomonidan yer tuzish hamda hududiy boshqaruv vazifalarini hal etishda GIS texnologiyalaridan foydalanish, raqamli modellar va zamonaviy geoaxborot yechimlarini yer munosabatlariga joriy etish masalalari tadqiq etilgan [4, 5].

Mavjud ilmiy ishlar tahlili shuni ko'rsatadiki, yer ma'murchiligini raqamlashtirish, kadastr va geoaxborot ma'lumotlarini integratsiyalash, GIS texnologiyalaridan foydalanish hamda elektron hujjat aylanmasini takomillashtirish masalalari turli jihatlarida tadqiq etilgan. Biroq aynan O'zbekiston sharoitida qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan va o'rmon fondi yerlarining yer fondi toifasini «Agroportal» axborot tizimi orqali o'zgartirish jarayonida fazoviy va atributiv ma'lumotlar harakati, tashkilotlararo elektron kelishuv, ma'lumotlarni takroran kiritish holatlari hamda jarayonlarni avtomatik monitoring qilish mexanizmlari kompleks tarzda yetarlicha tadqiq etilmagan.

Shundan kelib chiqib, tadqiqotning maqsadi qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan va o'rmon fondi yerlarining yer fondi toifasini o'zgartirish jarayonlarini

raqamlashtirishning amaldagi holatini tahlil qilish, «Agroportal» axborot tizimida ma'lumotlar va hujjatlar harakatini ilmiy-uslubiy jihatdan baholash hamda fazoviy va atributiv ma'lumotlarni integratsiyalash, takroriy ma'lumot kiritishni qisqartirish, tashkilotlararo axborot almashinuvi va jarayon monitoringini takomillashtirishga qaratilgan ilmiy-uslubiy takliflarni ishlab chiqishdan iborat.

MATERIALLAR VA USLUBLAR

O'zbekistonda yer resurslarini boshqarishni raqamlashtirish bo'yicha amaliy mexanizmlar ham izchil rivojlantirilmoqda. Xususan, 2026 yil 15 maydagi 246-son qaror asosida qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan va o'rmon fondi yerlarining yer fondi toifasini o'zgartirish bo'yicha takliflarni tayyorlash, kiritish, ko'rib chiqish hamda vakolatli organlar bilan kelishish tartib-taomillarini «Agroportal» orqali amalga oshirish mexanizmi joriy etilgan [6]. Amaldagi tartibda «Agroportal» tanlangan yer uchastkalari bo'yicha materiallarni to'plash, ko'rib chiqish va tegishli tashkilotlar bilan elektron kelishishga mo'ljallangan yagona integratsiyalashgan platforma sifatida belgilangan.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yer maydonlari toifasini o'zgartirish jarayoni «Agroportal» orqali o'zaro bog'langan bir nechta elektron bosqichlarda amalga oshirilishini ko'rsatdi (1-rasm).

Yordam

AgroPortal > Xizmatlar > Yer resurslaridan foydalanish > Yer toifasini o'zgartirish

Yer toifasini o'zgartirish

1 — 2

Sug'orilmaydigan (ilalmikor, yaylov va boshqa yerlar)ning yer toifasini o'zgartirish

Viloyat: Sirdaryo viloyati X Tuman: Mirzaobod tumani X Obyekt turi: Maydonli X Yer fondi: Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar X

12:03:000006096 Q

№	Kadastr raqami	Maydoni (ga)	Yer turi	Manzili	Koordinata
1	12:03:000006096	602935.03	Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar	Sirdaryo viloyati, Mirzaobod tumani	40.373018, 68.795739

Jami: 1

Sahifa sig'imi: 10 ta

Tanlangan: 1

№	Kadastr raqami	Maydoni (ga)	Yer turi	Manzili	Koordinata
1	12:03:000006096	602935.03	Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlar	Sirdaryo viloyati, Mirzaobod tumani	40.373018, 68.795739

Jami: 1

Sahifa sig'imi: 10 ta

Versiya: v-2.4.23

1-rasm. Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yer maydonlarini toifasini o'zgartirilishi uchun agroportal tizimi

Tadqiqotda muhim natijalardan biri «Agroportal» va «E-ijara» platformalari o'rtasidagi jarayonlar bog'liqligi ekanligi aniqlandi. Hokimlik tomonidan yuborilgan ariza «E-ijara» platformasida «O'zdaverloyiha»ning tegishli hududiy bo'linmasiga kelib tushishi va keyingi ish jarayoni elektron tarzda davom

ettirilishi nazarda tutilgan. Shuningdek, buyurtmachi to'lovlarni amalga oshirishi uchun tegishli rekvizitlarning tizimda shakllantirilishi va keyinchalik yer tuzish loyiha hujjatlarining tayyorlanishi jarayonning moliyaviy va loyihaviy bosqichlarini ham raqamli muhitga integratsiyalash imkonini beradi (1-jadval).

1-jadval

«Agroportal» axborot tizimi orqali yer toifasini o'zgartirish jarayonining asosiy bosqichlari

№	Jarayon bosqichi	Amalga oshiriladigan ishlar	Raqamli natija
1	Er uchastkasini aniqlash	Viloyat, tuman, obyekt turi va kadastr raqami kiritiladi, tegishli kontur tanlanadi	Er uchastkasi fazoviy va kadastr ma'lumotlari bilan identifikatsiya qilinadi
2	Asoslovchi hujjatlarni shakllantirish	Qaror raqami va sanasi, texnik-iqtisodiy asos, kadastr xaritasi, kontur qaydnomasi va master-reja yuklanadi	Hujjatlar yagona elektron ariza tarkibida jamlanadi
3	Arizani elektron yuborish	Toifani o'zgartirish asosi va maqsadi ko'rsatilib, ariza yuboriladi	Ariza elektron tarzda vakolatli tuzilmalarga yetkaziladi
4	Er tuzish loyihasini shakllantirish	Ariza «E-ijara» orqali «O'zdaverloyiha» hududiy bo'linmasiga kelib tushadi, loyihalash ishlari amalga oshiriladi	Er tuzish loyiha hujjatlari elektron shaklda tayyorlanadi
5	Tashkilotlararo kelishish	Vakolatli tashkilotlar ma'lumot va xulosalarini kiritadi	Kelishish natijalari elektron tizimda aks etadi
6	Yakuniy ko'rib chiqish	Shakllantirilgan va kelishilgan materiallar Hukumat komissiyasiga yuboriladi	Jarayonning yakuniy bosqichi elektron muhitda amalga oshiriladi

Izoh: Ushbu ketma-ketlik bosqichlari muallif tomonidan mexanizmlar asosida shakllantirilgan.

Tahlil natijalari yer toifasini o'zgartirish jarayonida faqat ariza berish emas, balki tegishli tashkilotlar xulosalarini olish va ularni kelishish bosqichlari ham elektron shaklda amalga oshirilishini ko'rsatadi. Bir qator vakolatli tashkilotlar tomonidan xulosalar kiritilishi va kelishish holatlarining elektron tarzda aks ettirilishi ko'rsatilgan. Bu tashkilotlararo axborot almashinuvini yagona jarayon doirasida tashkil etish imkonini beradi.

Jarayonning yakuniy bosqichida shakllantirilgan va kelishilgan materiallarni Hukumat komissiyasi ko'rib chiqishi uchun elektron tarzda yuborilishi yer toifasini o'zgartirishning ariza berishdan tortib yakuniy ko'rib chiqishgacha bo'lgan zanjirini yagona raqamli muhitda tashkil etishga xizmat qiladi. Shu jihatdan «Agroportal»dan foydalanishning asosiy ustunligi hujjatlarni oddiy elektron formatga o'tkazishdagina emas, balki kadastr ma'lumotlari, loyiha hujjatlari, to'lov jarayonlari, tashkilotlar xulosalari va yakuniy kelishuv bosqichlarini o'zaro bog'langan axborot zanjirida shakllantirishda namoyon bo'ladi.

Shu bilan birga, tizim samaradorligini yanada oshirish uchun kadastr va geoaxborot ma'lumotlarini avtomatik integratsiyalash, hujjatlardagi ma'lumotlarni qayta kiritish holatlarini minimallashtirish, har bir bosqich uchun bajarilish holati va muddatini avtomatik monitoring qilish hamda tashkilotlararo

ma'lumot almashinuvini yanada takomillashtirish maqsadga muvofiq. Bu yer toifasini o'zgartirish jarayonining tezkorligi, ma'lumotlar ishonchliligi va boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqotlar qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan va o'rmon fondi yerlarining yer fondi toifasini o'zgartirish jarayonlarini «Agroportal» axborot tizimi orqali amalga oshirish yerga oid ma'lumotlar va hujjatlarni yagona raqamli muhitda shakllantirish, qayta ishlash va boshqarish imkonini berishini ko'rsatdi. Mazkur axborot tizimida yer uchastkasiga oid ma'lumotlarni kiritish, uning fazoviy konturini belgilash, asoslovchi hujjatlarni elektron shaklda taqdim etish, yer tuzish loyiha hujjatlarini shakllantirish, vakolatli tashkilotlarning xulosalarini elektron tarzda olish hamda yakuniy materiallarni Hukumat komissiyasiga kiritish bosqichlari o'zaro bog'langan raqamli jarayon sifatida tashkil etilgan.

Tahlil natijalari ushbu jarayonlarni raqamlashtirish yer toifasini o'zgartirish bilan bog'liq hujjatlar harakatini tizimlashtirish, manfaatdor tashkilotlar o'rtasida axborot almashinuvini tezlashtirish, ma'lumotlarning izchilligini ta'minlash hamda jarayonning har bir bosqichini elektron nazorat qilish uchun zarur texnologik asosni shakllantirishini ko'rsatdi. Bu esa yer toifasini o'zgartirish bo'yicha materiallarni tayyorlash va kelishish jarayonlarining shaffofligi hamda boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida axborot tizimining funksional samaradorligini yanada oshirish imkoniyatlari ham aniqlandi. Xususan, yer uchastkalariga oid fazoviy va atributiv ma'lumotlarning avtomatik integratsiyasini kengaytirish, bir xil ma'lumotlarni turli bosqichlarda takroran kiritish holatlarini bartaraf etish, ariza va hujjatlarni ko'rib chiqish muddatlarini avtomatik nazorat qilish, jarayon bosqichlari bo'yicha elektron xabar berish mexanizmlarini joriy etish hamda tegishli davlat axborot tizimlari o'rtasida ma'lumot almashinuvini takomillashtirish maqsadga muvofiqligi asoslandi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, «Agroportal» axborot tizimi asosida qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan va o'rmon fondi yerlarining yer fondi toifasini o'zgartirish jarayonlarini raqamlashtirish yer resurslarini boshqarishda yagona axborot muhitini shakllantirish, tashkilotlararo munosabatlarni avtomatlashtirish va boshqaruv qarorlarini qabul qilishning axborot ta'minotini takomillashtirishga xizmat qiluvchi muhim tashkiliy-texnologik mexanizm sifatida baholandi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Enemark S., Williamson I., Wallace J. Building modern land administration systems in developed economies // Journal of Spatial Science. – 2005. – Vol. 50, No. 2. – P. 51–68. DOI: 10.1080/14498596.2005.9635049.

2. Lemmen C., van Oosterom P.J.M., Bennett R.M. The Land Administration Domain Model // Land Use Policy. – 2015. – Vol. 49. – P. 535–545. DOI: 10.1016/j.landusepol.2015.01.014.

3. van Oosterom P.J.M., Lemmen C. The Land Administration Domain Model (LADM): Motivation, standardisation, application and further development // Land Use Policy. – 2015. – Vol. 49. – P. 527–534. DOI: 10.1016/j.landusepol.2015.09.032.

4. Avezbayev S., Sharipov S., Xujakeldiev K. Development of projects for recultivation of lands using GIS technologies. – 2023.

5. Avezbaev S.A. Yer tuzishni loyihalashning avtomatlashgan tizimlari. Darslik. – Toshkent: Toshkent irrigatsiya va melioratsiya instituti, 2008. – 138 b.

6. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2026 yil 15 maydagi «Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan va o'rmon fondi yerlarini yer fondining boshqa toifasiga o'tkazish hamda qishloq xo'jaligi va o'rmon xo'jaligi ishlab chiqarishi nobudgarchiliklari o'rnini qoplash tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi 246-son qarori.

Mas'ul muharrir: Beglayev Uchqun

Musahhih: Boltayev Nurali

Sahifalovchi va dizaynerlar: Normurodov Sarvar,
Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru

Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjournal

Telefon raqami: +998939018320, +998934393000

Jurnal rasmiy sayti: <https://www.agrobiznesjournal.uz>

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali 2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan C-5669225 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №083688

Manzilimiz: Toshkent viloyati, Qibray tumani,
Universitet ko'chasi, 2-uy